

AZS Szczecin

Szczecin jest miastem, które najpóźniej weszło w skład państwa polskiego. Dopiero 5 lipca 1945 r. został przekazany pod polską administrację przez miejscowe dowództwo okupacyjnej Armii Czerwonej. Nie posiadał żadnych polskich tradycji akademickich, ani sportowych. Choć AZS powstawał tu kompletnie od zera, rozwijał się dynamicznie i już na początku lat 50. odnosił sukcesy na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Niepowetowaną stratą dla naszej wiedzy było zniszczenie w 1995 r. materiałów archiwalnych gromadzonych w siedzibie Zarządu Środowiskowego AZS w Szczecinie podczas awarii instalacji ciepłowniczej, kiedy to gorąca woda z pękniętej rury zalała zmagazynowane zbiory¹. Dysponujemy jednak ilustrowaną historią szczecińskiego AZS, przygotowaną pod kierunkiem Renaty Urban², oraz publikacjami Henryka Laskiewicza i Ryszarda Stefanika.

Nie można także zapominać o rozwoju sportu akademickiego w Koszalinie, który do 1998 r. był stolicą odrębnego województwa i posiadał własny zarząd środowiskowy AZS. Niezastąpionym źródłem wiedzy na ten temat jest publikacja jubileuszowa wydania w 2003 r. przez Leszka Wojciechowskiego i Leona Kukielkę³.

Dzieje sportu akademickiego w Grodzie Gryfa zaczynają się wraz z powstaniem pierwszej uczelni na Pomorzu Zachodnim – filii poznańskiej Akademii Handlowej. Idea utworzenia ośrodka AZS wyszła z szeregów studenckiej „Bratniej Pomocy”. Zebranie założycielskie odbyło się 3 października 1946 roku⁴. Głównym organizatorem i pierwszym prezesem AZS Szczecin był kpt Stefan Borkowski – przed wojną znany i ceniony działacz sportowy w Poznaniu, uczestnik wojny obronnej Polski w 1939 r. i powstania warszawskiego⁵.

Początkowo utworzono trzy sekcje sportowe: lekkoatletyczną, piłki ręcznej i tenisa stołowego. Dynamiczny rozwój klubu i entuzjazm młodzieży spowodowały, że w styczniu 1948 r. liczba sekcji doszła do 15 i osiągnęła najwyższy poziom w historii AZS w Szczecinie. Były to następujące sekcje: bokserska, kajakarska, lekkoatletyczna, narciarska, koszykówki, piłki nożnej,

1

R. Stefanik, *Powstanie i rozwój organizacyjny sportu akademickiego w Szczecinie w latach 1946-2007*, [w:] *Kultura fizyczna w środowisku akademickim w czasie zmiany społecznej. 60-lecie sportu akademickiego w Szczecinie*, red. B. Kromolicka, A. Sander, Szczecin 2011, s. 145.

2

R. Urban, P. Bartnik, Z. Szostak, *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, Szczecin 2017.

3

35 lat sportu akademickiego w Koszalinie w okresie 1968-2003, red. L. Kukielka, L. Wojciechowski, Koszalin 2003.

4

R. Urban, P. Bartnik, Z. Szostak, *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, s. 16-17.

5

R. Kobendza, *Borkowski Stefan (1904-1972)*, „Wychowanie Fizyczne i Sport” 1978, nr 1, s. 85-87.

piłki siatkowej, pływania, strzelecka, szachowa, szermiercza, tenisa, tenisa stołowego, wioślarska i żeglarska. W następnych latach ich liczba zmniejszyła się, co wynikało z polityki Zarządu Głównego w Warszawie, planującego optymalny rozwój różnych sekcji w poszczególnych ośrodkach akademickich⁶. Szybko rosły także szeregi członkowskie szczecińskiego AZS. W momencie powstania liczył on 200 członków, w styczniu 1947 r. osiągnął liczbę 350, a w 1948 r. 440 członków⁷.

Kolejne kluby uczelniane AZS powstawały wraz z tworzeniem nowych uczelni w Szczecinie. Już 8 marca 1947 r. zainaugurowano pierwszy rok akademicki w Szkole Inżynierskiej. W 1948 r. powołano Akademię Lekarską (od 1950 r. funkcjonującą pod nazwą Pomorskiej Akademii Medycznej) zaś w 1954 r. Wyższą Szkołę Rolniczą (od 1972 r. Akademię Rolniczą). Akademia Handlowa w 1950 r. przekształciła się w Wyższą Szkołę Ekonomiczną, a w 1955 r. połączyła się ze Szkołą Inżynierską, tworząc Politechnikę Szczecińską. W 1968 r. powstała Wyższa Szkoła Morska, chociaż należy wspomnieć, że koło AZS istniało już od 1964 r. przy jej poprzedniczce – Państwowej Szkole Morskiej, nie posiadającej statusu szkoły wyższej. W 1968 r. utworzono również Wyższą Szkołę Nauczycielską, która od 1973 r. funkcjonowała jako Wyższa Szkoła Pedagogiczna. W 1985 r. na bazie WSP rozpoczął swoją działalność Uniwersytet Szczeciński. Klub Uczelniany AZS US, powołany w 1986 r., przejął tradycje i dorobek sportu studenckiego na WSP, a następnie rozwijał go z sukcesem pod własnym szyldem⁸.

W latach 1957-1959 koordynacją działalności klubów uczelnianych zajmowała się rada okręgowa AZS jako organ społeczny. W 1960 r. powołano zarząd środowiskowy oraz Międzyuczelniany Klub AZS, który jednak dość szybko znalazł się w kryzysie wynikającym z sporów wewnątrz szczecińskiego środowiska akademickiego. Na łamach „Akademickiego Przeglądu Sportowego” pisano: „(...) trudnym rokiem i okresem dla szczecińskiego AZS był rok 1961 kiedy to organizacja licząca około 1000 członków znalazła się bez akt, kierownictwa i zarządu. Wtedy to nieliczna grupa ofiarnych działaczy podjęła się wyprowadzić środowisko z impasu. Udało się! Przeprowadzono śmiały eksperyment - rozwiązano Klub Międzyuczelniany - przydzielono poszczególne jego sekcje klubom uczelnianym”⁹.

Od roku 1970 r. działalność AZS ukierunkowana została na upowszechnienie masowej

6

R. Urban, P. Bartnik, Z. Szostak, *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, s. 17.

7

H. Laskiewicz, *Ponadlokalne organizacje kultury fizycznej na Pomorzu Zachodnim (1945-1957)*, Szczecin 1996, s. 59.

8

R. Urban, P. Bartnik, Z. Szostak, *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, s. 91, 97, 104, 108, 115.

9

„Akademicki Przegląd Sportowy” 1963, nr 1, s. 47.

kultury fizycznej i turystyki. Jednocześnie jednak zaprzestano finansowania sekcji wyczynowych tzw. grupy III. W Szczecinie oznaczało to wycofanie sekcji AZS z lig państwowych. Rozpoczął się widoczny kryzys w wyczynowym sporcie akademickim Szczecina. Próbę czasu przetrwało w zasadzie tylko wioślarstwo i żeglarstwo¹⁰.

W czerwcu 1973 r. dokonano przygotowanej odgórnie reorganizacji poprzez fuzję AZS ze Szkolnym Związkiem Sportowym. Zgodnie z decyzjami powziętymi przez Zarząd Główny AZS, w Szczecinie powołano Środowiskowy Klub SZS-AZS. Klub składał się z 9 sekcji, zrzeszał 548 członków i zatrudniał na etatach 12 osób. Odrębność zachował Jacht Klub AZS zrzeszający 611 osób. Wobec braku unormowania stanu prawnego na szczeblu centralnym, obu klubom odmówiono jednak wpisania do rejestru stowarzyszeń i związków¹¹. Eksperyment najwyraźniej się nie sprawdził, bowiem już w grudniu 1976 r. ponownie rozdzielono AZS i SZS.

Wprowadzenie w Polsce 13 grudnia 1981 roku stanu wojennego doprowadziło do zawieszenia działalności Akademickiego Związku Sportowego na podstawie przepisów dekretu o stanie wojennym. W dniach 22-23 lutego 1982 r. do Szczecina przyjechał inspektor Zarządu Głównego AZS i doprowadził do końca proces wznowiania działalności, poprzez odblokowanie konta bankowego AZS¹².

W pierwszym okresie swojej działalności AZS Szczecin odnosił sukcesy przede wszystkim w lekkiej atletyce. Była to w dużej mierze zasługa Zygmunta Heliasza, reprezentanta Polski w pchnięciu kulą, olimpijczyka z Los Angeles (1932 r.), który po II wojnie światowej zamieszkał w Szczecinie i został trenerem sekcji lekkiej atletyki w AZS. To on wypatrzył w Lasku Arkońskim Edmunda Potrzebowskiego, największą gwiazdę szczecińskiego sportu początku lat 50. Trenował także innych zdobywców medali¹³.

Praca Heliasza szybko zaczęła przynosić efekty. Już w 1948 r. sztafeta męska 4x100 m zajęła trzecie miejsce na mistrzostwach Polski. Rok później Zygmunt Buhl okazał się najlepszy w biegu na 100 m i zajął drugie miejsce na 200 m. W 1950 r. w roli mistrza Polski zadebiutował Edmund Potrzebowski w biegu na 1500 m. Powtórzył ten wynik dwa lata później, a w latach 1953 i 1954 był pierwszy w biegu na 800 m. Doszlusował do niego Stefan Lewandowski, zajmując w 1953 r. trzecie miejsce na 1500 m, a w 1955 r. został mistrzem na tym dystansie. W międzyczasie

10

R. Stefanik, *Powstanie i rozwój organizacyjny sportu akademickiego w Szczecinie w latach 1946-2007*, s. 157.

11

AIPN, IPN BU 1585/24053, Kontrola środowiskowych klubów SZS-AZS, 12 III 1976 r., k. 178-180.

12

Archiwum ZG AZS, Notatka służbowa dot. sprawozdania z delegacji służbowej do Szczecina w dniach 22-23.02.1982 r.; <http://www.muzeum.azs.pl/obiekt.xhtml?obiekt=notatka-subowa-sekretarza-generalnego-azs-dotyczca-sprawozdania-z-delegacji-subowej-do-szczecina-w-dniach-2223021982-r->

13

P. Bartnik, *Zapomniany rekordzista... i nie tylko*, „Magazyn Olimpijski PKOl” 2010, nr 3, s. 17.

zdobył także wicemistrzostwo na 800 m¹⁴.

Potrzebowski i Lewandowski byli wielokrotnymi rekordzistami Polski. Razem z Zygmuntem Buhlem reprezentowali Polskę na igrzyskach olimpijskich w Helsinkach w 1952 r. Potrzebowski swój największy sukces odniósł na akademickich mistrzostwach świata w Budapeszcie w 1954 r., wygrywając bieg na 1500 m i zajmując drugie miejsce w biegu na 800 m. W tymże roku zwyciężył w pierwszym plebiscycie czytelników „Kuriera Szczecińskiego” na najpopularniejszego sportowca województwa szczecińskiego¹⁵.

W latach 50. AZS Szczecin posiadał jeszcze kilku wybitnych lekkoatletów. Bolesław Pachół był mistrzem Polski w dziesięcioboju w 1951 r., wicemistrzem w 1949 i 1951 r. oraz brązowym medalistą w 1950 i 1952 r. Zdobył również dwa brązowe medale w sztafecie 4x100 m (1948 i 1952). Leonard Spychalski został wicemistrzem Polski w skoku wzwyż (1951); Kazimierz Szczeciński brązowym medalistą w dziesięcioboju (1957); Zdzisław Tymosiewicz wicemistrzem Polski w trójskoku (1957)¹⁶.

W latach 60. szczeciński AZS nie odnosił już tak wielkich sukcesów na stadionach lekkoatletycznych. Posiadał jednak dwie wyróżniające się zawodniczki. Lucyna Krawcewicz zdobyła tytuł mistrzyni Polski w rzucie oszczepem (1965) i trzykrotnie tytuł wicemistrzyni w tej samej konkurencji. Irena Woldańska natomiast wywalczyła złoty medal w biegu sztafetowym 4x100 m na mistrzostwach Europy juniorów w Warszawie w 1964 r. Rok później, wraz z Ireną Kirszenstein, Ireną Sałacińską i Danutą Straszyńską zdobyła srebrny medal w sztafecie 4x100 m na Letniej Uniwersjadzie w Budapeszcie¹⁷.

Od samego początku największą popularnością wśród szczecińskich studentów cieszyło się żeglarstwo, które stało się swego rodzaju regionalną specjalizacją. Już 12 listopada 1946 r. powstała sekcja żeglarska przy AZS. W marcu 1947 r. wyodrębniła się w szczeciński oddział Akademickiego Związku Morskiego. Studenci żeglarze wykazali się dużą inicjatywą i zaradnością, dzięki czemu otrzymali do użytkowania wraki jachtów porzuconych przez Niemców, mocno zdewastowane, ale nadające się do remontu¹⁸. Przed członkami AZM stało niełatwe zadanie: „bez jakichkolwiek funduszy, bez wyszkolonej kadry, bez taboru pływającego – należało zbudować żywotną sekcję nieomal nieznanego, choć już dość popularnego wśród studentów sportu. AZM odbudował dwa

14

Pół wieku Akademickiego Związku Sportowego, s. 231-233; H. Hanusz, *Akademicki Związek Sportowy w Polsce Ludowej*, s. 36-37.

15

R. Urban, P. Bartnik, Z. Szostak, *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, s. 35-36.

16

Ibidem, s. 36-38.

17

Ibidem, s. 38-39.

18

Ibidem, s. 68.

małe jachty i wychował grupę zapalonych żeglarzy, którzy po rozwiązaniu AZM przeszli do AZS”¹⁹.

W 1949 r. AZM został połączony z AZS i funkcjonował ponownie jako sekcja żeglarska. Ale na fali „odwilży”, 15 czerwca 1957 r., ponownie się usamodzielił pod nazwą Jacht-Klub AZS w Szczecinie. Klub dysponował jachtami pełnomorskimi i uczestniczył w regatach międzynarodowych, m.in. w regatach dookoła Wyspy Rugii załoga akademików zdobyła dwukrotnie drugie miejsce (1956 i 1957), płynąc na jachcie „Swantewit”²⁰. W 1959 r. rejsami na Islandię i dookoła Anglii „Witeź II”, jako jacht bez silnika i „elektroniki”, na trwałe wpisał się do historii żeglarstwa polskiego. Pierwszym prezesem Jacht-Klubu AZS był Ziemowit Ostrowski (były żołnierz Armii Krajowej, więziony przez NKWD), który w 1966 r. został akademickim mistrzem Polski w klasie Folkboat²¹.

W latach 70. flotylla klubowa liczyła ok. 100 jednostek, a liczba członków przekroczyła 500. Żeglarze ze Szczecina zdobyli wiele medali mistrzostw Polski i brali udział w regatach międzynarodowych. Jachty akademickie odbywały rejsy turystyczne po Morzu Północnym, Śródziemnym i Czarnym. „Gaudeamus” popłynął w latach 1986-1987 do Stanów Zjednoczonych²². Prawdziwą legendą stał się kapitan Ludomir Mączka, który w latach 1973-1984 opłynął kulę ziemską na jachcie „Maria”. W latach 1985-1986 wraz z Wojciechem Jacobsonem i Januszem Kurbielem na jachcie „Vagabond II” jako pierwszy przepłynął jachtem żaglowym z zachodu na wschód przez tzw. Przejście Północno-Zachodnie (od Cieśniny Beringa do Grenlandii)²³.

Największe sukcesy azetesiacy ze Szczecina zanotowali w innym sporcie wodnym – wioślarstwie. Sekcja wioślarska powstała w 1948 r., kiedy studia na Akademii Handlowej rozpoczął utytułowany już wtedy Teodor Kocerka. W 1949 r. w Budapeszcie zdobył on tytuł akademickiego mistrza świata w jedynkach. Wkrótce przeniósł się jednak na studia do Poznania, a potem do Warszawy i sekcja zawiesiła działalność. Reaktywowała się w 1957 r., a dwa lata później Kocerka powrócił i objął treningi sekcji. Na igrzyskach olimpijskich w Rzymie niósł flagę olimpijską i zdobył dla AZS Szczecin pierwszy medal – brązowy w jedynkach²⁴.

Po ostatecznym odejściu Kocerki sekcja wioślarska nadal się rozwijała, odnosząc sukcesy w

19

Kilka słów o Jacht-Klubie AZS, [w:] Pół wieku Akademickiego Związku Sportowego, s. 125.

20

Ibidem.

21

<http://jkazs.szn.pl/content/ziemowit-ostrowski>

22

Kalendarium JK AZS, <http://www.jkazs.szn.pl/node/110>

23

[http://www.pomeranica.pl/wiki/Ludomir M%C4%85czka](http://www.pomeranica.pl/wiki/Ludomir_M%C4%85czka)

24

R. Urban, P. Bartnik, Z. Szostak, *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, s. 55-57.

Akademickich Mistrzostwach Polski. Jej zawodnicy byli powoływani do kadry narodowej juniorów i seniorów. Dla rozwoju żeglarstwa w środowisku akademickim niezwykle ważne było organizowanie od 1960 r. regat wioślarskich z udziałem wszystkich osad uczelnianych. Wzorowano się przy tym na słynnych wyścigach ósemek uniwersytetów Oxford i Cambridge. W okresie PRL rywalizowano o puchar I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Szczecinie, od 1991 r. o puchar wojewody²⁵.

W 1969 r. dzięki porozumieniu między władzami AZS i Międzyszkolnego Klubu Sportów Wodnych powstał Klub Wioślarski AZS-MKSW. Połączenie obydwu sekcji pozwoliło na lepszą organizację pracy i ujednolicenie procesu szkolenia. Przyniosło to oczekiwane efekty w postaci mistrzostwa Polski seniorów w dwójce podwójnej – Wiesława Długosza i Romana Kowalewskiego, a rok później w czwórce bez sternika. Lata 70. były okresem dalszego rozwoju klubu, co zaowocowało trzema tytułami mistrzowskimi w 1979 r. Na igrzyskach olimpijskich w Moskwie w 1980 r. wystartowali bracia Henryk i Mariusz Trzciniński (w czwórce bez sternika) oraz Mirosław Kowalewski (w ósemce ze sternikiem). Na przełomie lat 80. i 90. wśród szczecińskich wioślarzy wyróżniał się Marek Gawkowski – pięciokrotny mistrz Polski w dwójce podwójnej (w 1988 r. z Mirosławem Szymanowskim) oraz w czwórce podwójnej (w latach 1989-1992). Zdobył cztery medale Akademickich Mistrzostw Świata – trzy złote i jeden srebrny²⁶.

Przełomem w historii wioślarstwa w AZS Szczecin było przejście na początku lat 90. wioślarzy z rozwiązanego klubu sportowego „Czarni”. Wśród nich był Marek Kolbowicz, który przez cztery początkowe lata swojej kariery pływał jako skifista (w jedynkach). Zmiana klubu i praca pod kierunkiem trenera Krzysztofa Krupeckiego przyniosła bardzo dobre wyniki i jego pierwsze sukcesy. Kolbowicz rozpoczął rywalizację w dwójkach i czwórkach, a na letniej Uniwersjadzie w Buffalo w 1993 r. zdobył brązowy medal na 2000m²⁷. W 1998 r. został brązowym medalistą mistrzostw świata w dwójce podwójnej, a następnie zdobył drugie (2002) i trzecie (2003) miejsce w czwórce podwójnej. W latach 2005-2009 czterokrotnie stawał na najwyższym podium mistrzostw świata, razem ze swoim kolegą z AZS Szczecin Konradem Wasielewskim. Cztery razy startował w igrzyskach olimpijskich, a ukoronowaniem jego kariery był złoty medal olimpijski w Pekinie (2008), wywalczony w czwórce podwójnej, wspólnie z Konradem Wasielewskim oraz Adamem Korolem (AZS AWF Gdańsk) i Michałem Jelińskim (AZS AWF Gorzów Wlkp.)²⁸.

25

R. Stefanik, *Powstanie i rozwój organizacyjny sportu akademickiego w Szczecinie w latach 1946-2007*, s. 157.

26

R. Urban, P. Bartnik, Z. Szostak, *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, s. 58-63.

27

Ibidem, s. 63.

28

<https://www.olimpijski.pl/pl/bio/1004,kolbowicz-marek.html> ;

W latach 90. i początkach XXI wieku wioślarze szczecińskiego AZS wielokrotnie zdobywali medale na mistrzostwach świata. Obok Adama Kolbowicza i Konrada Wasielewskiego po złoty medal sięgali: Romuald Znamierowski (ósemka ze sternikiem, 1994), Łukasz Kardaś i Dawid Pacześ (dwójka podwójna, 2004), Kacper Białkowski i Konrad Kuchta (ósemka, 2012). Srebrne medal zdobywali: Sławomir Czerwiński i Tomasz Fiłka (dwójka podwójna wagi lekkiej, 1992; czwórka podwójna wagi lekkiej, 1994), Wojciech Śliwa (czwórka podwójna wagi lekkiej, 1994); Robert Król (ósemka, 1998 i 2000)²⁹.

Inną specjalizację szczecińskich akademików stanowi karate. 1 października 1984 r. w Szczecinie powstał odrębny, specjalistyczny Akademicki Klub Karate AZS, utworzony na bazie działających wcześniej trzech sekcji karate: Wyższej Szkoły Morskiej, Politechniki Szczecińskiej i WSP. Zawodnicy AKK odnieśli wiele sukcesów w zawodach rangi mistrzostw Polski, Europy i świata, uzyskując tytuły mistrzowskie i wicemistrzowskie w różnych konkurencjach, zarówno w rywalizacji mężczyzn, jak i kobiet. Wywalczyli także najwyższe stopnie mistrzowskie w karate – dan³⁰. Największe sukcesy przyniosły mistrzostwa świata w 1999 r., gdy Karolina Markiewicz zdobyła dwa złote medale – w kumite indywidualnym i drużynowym, zaś Tomasz Grębczewski sięgnął po złoto w kumite drużynowym³¹.

W ostatnich latach Organizację Środowiskową AZS w Szczecinie tworzyły Kluby Uczelniane AZS Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego (powstał w 2009 r. z połączenia Akademii Rolniczej i Politechniki Szczecińskiej), Uniwersytetu Szczecińskiego, Akademii Morskiej, Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego, Politechniki Koszalińskiej i KU PWSZ Koszalin, Szczecińskiej Szkoły Wyższej Collegium Balticum i Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałcu, a także Jacht Klub AZS Szczecin, AKK Szczecin i Klub Sportowy AZS Koszalin. W sumie na koniec 2012 r. zrzeszały 2095 członków w 81 sekcjach³².

AZS Uniwersytetu Szczecińskiego to także ligi akademickie organizowane przy współpracy Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Przez cały rok każdy student może brać udział wraz ze swoją drużyną w rozgrywkach futsalu, koszykówki czy siatkarskich trójek mieszanych, a finały z udziałem najlepszych drużyn to ozdoba sportowych Juwenaliów Uniwersytetu Szczecińskiego. Od lat największym zainteresowaniem cieszą się rozgrywki futsalu, gdzie corocznie rozpoczyna

<http://www.worldrowing.com/athletes/athlete/16960/wasielewski-konrad>

29

Zob. B. Korpak, *Akademicki Związek Sportowy w Trzeciej Rzeczypospolitej*, Poznań 2014, s. 380-383.

30

Informator Jubileuszowy 75 lat AZS 1908-1983, Szczecin 1983, s. 5; R. Urban, P. Bartnik, Z. Szostak, *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, s. 24-25.

31

B. Korpak, *Akademicki Związek Sportowy w Trzeciej Rzeczypospolitej*, s. 306.

32

XXV Zjazd Akademickiego Związku Sportowego. Referat sprawozdawczo-programowy. Sprawozdanie z działalności, Warszawa 2014, s. 60.

rywalizację ok. 40 drużyn a wszystkie mecze rozpalają emocje kibiców i zawodników na każdym etapie rozgrywek³³.

W ostatnich latach AZS Uniwersytetu Szczecińskiego prowadził działalność w następujących sekcjach: judo, lekka atletyka, karate schotokan, ergometr wioślarski, koszykówka kobiet i mężczyzn, kolarstwo górskie, narciarstwo alpejskie, piłka nożna mężczyzn, piłka ręczna kobiet i mężczyzn, pływanie, piłka siatkowa kobiet i mężczyzn, tenis ziemny, tenis stołowy, wioślarstwo³⁴. Natomiast w Klubie Uczelnianym AZS Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego funkcjonowały sekcje: aerobik, badminton, koszykówka kobiet, koszykówka mężczyzn, lekkoatletyka, narciarstwo, piłka nożna mężczyzn, pływanie, rugby, siatkówka kobiet, siatkówka mężczyzn, sporty siłowe, szachy, tenis ziemny, tenis stołowy, trójbój siłowy, wioślarstwo.

AZS Koszalin

Już w roku 1965 r. powstał niewielki klub AZS przy Studium Nauczycielskim, zrzeszający 50 członków w dwóch sekcjach sportowych (siatkówki i koszykówki). Praktycznie nie uczestniczył on jednak w rywalizacji z innymi klubami³⁵.

Historia sportu akademickiego w Koszalinie rozpoczęła się wraz z powstaniem w 1968 r. Wyższej Szkoły Inżynierskiej, która w 1996 r. zmieniła nazwę na: Politechnika Koszalińska. Klub Uczelniany AZS WSI zainicjował swoją działalność 8 października 1968 r., gdy wybrano pierwszy zarząd z płk. Janem Ziółkowskim na czele. Jako pierwsze rozpoczęły swoją działalność sekcje siatkówki męskiej i żeńskiej oraz koszykówki męskiej. Ta ostatnia szybko stała się wiodącą w klubie i w 1970 r. uzyskała awans do II ligi³⁶.

6 marca 1974 r. przez działaczy MKS „Znicz” i AZS WSI został powołany Klub Środowiskowy SZS-AZS. Nowy klub zrzeszał 502 członków, w tym 248 kobiet. W planie rozwoju sportu na terenie województwa koszalińskiego klub uznano za wiodący w rozwoju następujących dyscyplin sportu: pływanie, koszykówka kobiet i mężczyzn, siatkówka kobiet, piłka ręczna kobiet. Oprócz wymienionych AZS Koszalin posiadał wówczas także sekcje siatkówki mężczyzn oraz

33

<http://azs.usz.edu.pl/historia/>

34

Ibidem.

35

Sprawozdanie z działalności w latach 1964-1965, ZG AZS, Warszawa 1966, s. 17.

36

L. Kukielka, L. Wojciechowski, *Sport w Politechnice Koszalińskiej w okresie 35-lecia*, [w:] *35 lat sportu akademickiego w Koszalinie w okresie 1968-2003*, red. L. Kukielka, L. Wojciechowski, Koszalin 2003, s. 13.

lekkiej atletyki³⁷.

Transformacja ustrojowa po 1989 r. przyniosła poważne problemy finansowe i konieczność poszukiwania sponsorów. W ten sposób doszło do powstania klubu AZS Zagaz, przekształconego w AZS BWSH Zagaz (1999), a następnie w AZS Gaz Ziemny. Przez kilka lat był afiliowany przy Bałtyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej (istniejącej od 1994 r.). W praktyce funkcjonował niezależnie od uczelni, a jego działalność została zawężona do prowadzenia sekcji koszykówki mężczyzn i kobiet. Natomiast na macierzystej uczelni AZS zaprzestał na kilka lat działalności. Klub Uczelniany AZS Politechniki Koszalińskiej został reaktywowany w 1997 roku³⁸. W klubie powstały cztery sekcje wyczynowe: badmintonu, piłki ręcznej kobiet, tenisa stołowego i koszykówki męskiej. Ponadto w 2003 r. funkcjonowało już 26 sekcji rekreacyjno-sportowych. Znaczące sukcesy odnotowała drużyna piłki ręcznej kobiet AZS Politechnika Koszalińska awansowała do I Ligi w 2001 r.³⁹.

Niemal od początku koszaliński AZS był kojarzony z koszykówką. Wchłonięty przez AZS MKS „Znicz” wniósł niejako w posagu żeńską sekcję koszykówki. W latach 70. obie drużyny (pań i panów) grały w II lidze. W Koszalinie zbudowano wówczas sieć szkół, w których szkolono młodzież i dzieci w koszykówce, skutkiem czego były sukcesy w kategoriach juniorskich (brązowe medale na Spartakiadzie Młodzieży, medale na Mistrzostwach Polski Kadetów, a wreszcie Mistrzostwo Polski Juniorek w 1981 roku). Praca z młodzieżą przyniosła dobre efekty dla seniorskich drużyn – zarówno męskiej jak i kobiecej – które awansowały na najwyższy poziom rozgrywek w Polsce (koszykarze w 1986, koszykarki rok później)⁴⁰. Wybijającymi się zawodnikami byli Leszek Doliński i Dariusz Zelig – wielokrotni reprezentanci Polski i uczestnicy olimpiady w Moskwie w 1980 roku. W okresie kryzysu związanego z transformacją ekonomiczną, drużyna kobieca stopniowo zaprzestała działalności a męska spadła w 1991 r. do II ligi, a potem przejściowo nawet do III ligi. Zdołała się jednak zreorganizować i od 2003 r. grała nieprzerwanie w ekstraklasie⁴¹.

Wystarczy spojrzeć na aktualną tabelę Polskiej Ligi Koszykówki, by zrozumieć, jak bardzo zmienił się krajobraz tej dyscypliny w naszym kraju w trakcie półwiecza, wielkie miasta straciły miejsca w lidze na rzecz klubów z mniejszych ośrodków. Oprócz Szczecina, w elicie pozostał

37

AIPN, IPN BU 1585/24053, Pismo Urzędu Wojewódzkiego w Koszalinie do MSW, 2 III 1976 r., k.

185-187.

38

35 lat sportu akademickiego w Koszalinie w okresie 1968-2003, s. 16.

39

Ibidem, s. 24-25, 32.

40

<http://www.azs.koszalin.pl/klub.html>

41

Ibidem.

właśnie Koszalin, choć w ciągu tych 50 lat kilkakrotnie opuszczał koszykarską ekstraklasę i do niej powracał. Największy sukces koszykarze koszalińskiego AZS osiągnęli w 2010 roku, gdy wywalczyli Puchar Polski oraz w 2013 roku, gdy zdobyli brązowy medal Mistrzostw Polski⁴².

Bibliografia:

Bartnik P., Szostak Z., Urban R., *70 lat Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie*, Szczecin 2017.

P. Bartnik, *Zapomniany rekordzista... i nie tylko*, „Magazyn Olimpijski PKOl” 2010, nr 3.

Informator Jubileuszowy 75 lat AZS 1908-1983, Szczecin 1983.

H. Laskiewicz, *Powstanie i rozwój organizacyjny ruchu sportowego na Pomorzu Zachodnim (1945-1957)*, Szczecin 1993.

H. Laskiewicz, *Ponadlokalne organizacje kultury fizycznej na Pomorzu Zachodnim (1945-1957)*, Szczecin 1996.

R. Stefanik, *Powstanie i rozwój organizacyjny sportu akademickiego w Szczecinie w latach 1946-2007*, [w:] *Kultura fizyczna w środowisku akademickim w czasie zmiany społecznej. 60-lecie sportu akademickiego w Szczecinie*, red. B. Kromolicka, A. Sander, Szczecin 2011

35 lat sportu akademickiego w Koszalinie w okresie 1968-2003, red. L. Kukiełka, L. Wojciechowski, Koszalin 2003.

<http://www.jkazs.szn.pl/node/110> (kalendarium JK AZS)

<http://azs.usz.edu.pl/historia/>

<http://polskielogo.net/azs-koszalin/>